

Valenkät om stadsbyggnads- och gröna frågor inför valet 2018

Vi i Nätverket Ny grön stad arbetar med att bevara tätortsnära grönområden i olika delar av Stockholms län. Många av föreningarna arbetar i Stockholms stad och därför har vi skickat en valenkät till de politiska partierna som finns representerade i Stockholms stadshus. Vi är glada att alla partierna har svarat på vår enkät. Vi tycker att demokratiaspekten i planprocessen är viktig och har ställt ett par frågor om det.

Nätverket Ny grön stad består av ett 20-tal natur-, miljö- och friluftorganisationer i Stockholmsområdet.

FRÅGA 1.

Kungliga Nationalstadsparken är världens första nationalstadspark. En viss kompletteringsbebyggelse tillåts enligt Miljöbalken om den inte skadar befintliga natur- och kulturvärden. Anser ert parti att vi har nått gränsen för hur mycket som kan byggas i Nationalstadsparken?

Socialdemokraterna	Nej, mer kan byggas	Inom ramen för Hagastaden etapp 2 planeras för skola, idrottshall, äldreboende och studentbostäder. Längs med Bergiusgången finns idag en kraftledning, när denna tas ned anser vi att det bör planeras studentbostäder där. Även universitetsområdena inom parken kan ha behov av att utvecklas när Stockholm får fler studenter.
Miljöpartiet	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	De områden som nu ingår i Nationalstadsparken är av stor betydelse som plats för rekreation och återhämtning för storstadsbor och är samtidigt viktiga för den biologiska mångfalden i hela regionen. För Miljöpartiet i Stockholms stad är det av största vikt att parken fortsätter att skyddas och inte bit för bit exploateras. Den enda kompletteringsbebyggelse som eventuellt kan komma i fråga, och då endast i begränsad omfattning, är sådant som tydligt tillför kulturhistoriska eller miljömässiga värden till området samtidigt som befintliga natur- och kulturvärden inte äventyras. Även bebyggelse som tydligt går att koppla till institutionerna på plats kan komma i fråga. Vi säger tydligt nej till en östlig förbindelse som, förutom att leda till ökad biltrafik, även skulle medföra stora ingrepp i parken.
Vänsterpartiet	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	Det är viktigt att bevara Nationalstadsparken och vi ser inga stora projekt framöver. Vi vill färdigställa nuvarande byggplaner, som hyresrätterna i Albano och vård- och omsorgsboendet i Hagastaden.
Feministiskt Initiativ	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	
Moderaterna	Vet ej	Det är svårt att uttala sig om kompletteringsbebyggelse, så vi väljer alternativet "vet inte" och vill tillägga: Många av miljöerna i Nationalstadsparken är världsunika och ska ha ett starkt skydd. Det finns regler vad gäller Nationalstadsparken och när det gäller bebyggelse i närheten av den. De reglerna möjliggör viss bebyggelse i anslutning till Nationalstadsparken. En växande och attraktiv storstad måste kunna växa också i närhet till och inom synhåll från sina parkmiljöer.

Centerpartiet	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	Många av miljöerna i Nationalstadsparken är världsunika och ska ha ett starkt skydd. Att värna och vårda nationalstadsparken är viktigt för Centerpartiet. Samtidigt finns det omgivningar till parken som inte kan förtätas eller förbättras på grund av regelverk som inte alltid är ändamålsenliga. Exempelvis är det inte rimligt att stoppa byggen som eventuellt kan synas från delar av parken. Därutöver bör redan bebyggda miljöer i parkens anslutning, bland annat Stockholms Universitet, Järva Krog, Lappkärrsberget och Studentbacken, kunna byggas ut och göras mer attraktiva. En växande och attraktiv storstad måste kunna växa också i närhet till och inom synhåll från sina parkmiljöer. De stora stadsparkerna i städer som London, Berlin, München och New York får alla sin attraktivitet från sitt läge mitt i den urbana staden. Nationalstadsparken skulle kunna utvecklas på samma sätt med en tätare och högre exploatering nära parken, utan att naturvärdena går förlorade. På längre sikt kan risker med stora ingrepp i nationalstadsparken tendera att öka vid fler byggstopp i parkens närhet, detta då det politiska stödet för skyddet av parken riskerar att minska när nödvändig utveckling av Stockholm stoppas i parkens närhet.
Liberalerna	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	Nationalstadsparken är stadens kanske viktigaste grönområde och ska bevaras. Samtidigt finns det möjlighet att bygga fler studentbostäder, muséer och andra byggnader som hör till akademien, speciellt vid Frescati.
Kristdemokraterna	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	
Sverigedemokraterna	Nej, viss kompletteringsbebyggelse är fortfarande möjlig	

FRÅGA 2.

Anser ert parti att byggande av bostäder och annan exploatering i stadens parker håller på att gå för långt?

Socialdemokraterna	Nej	Stockholm växer med 15 000 invånare om året. Dessa behöver någonstans att bo. Det är därför vi har målet att bygga 140 000 nya bostäder till 2030. Att några av dessa bostäder kommer byggas på parkmark är oundvikligt. Stockholm har dock många fantastiska parker och vi utvecklar fler som en del av stadsutvecklingsprocessen. Vårbergstoppen där en ny stadspark i Vårberg skapas är ett bra exempel på detta.
Miljöpartiet	Ja	Miljöpartiet tar bostadsfrågan på stort allvar men vill samtidigt att den exploatering som behöver ske ska hänvisas till så kallade impediment, dvs. motsatsen till parkmiljöer eller redan hårdgjorda ytor. Genom en hänsynsfull förtätning på i första hand redan bebyggd mark kan staden både värna värdefull naturmark och samtidigt förhindra en okontrollerad stadsutbredning. Slitaget på befintliga parker är redan högt, fler parker behöver skapas och de som finns ska värnas.
Vänsterpartiet	Nej	Vi slår vakt om stadens grönområden och vi har bara undantagsvis gått med på exploatering i parker.

Feministiskt Initiativ	Nej	Det byggs i väldigt liten utsträckning i parker idag. Feministiskt initiativ vill i första hand bygga på redan exploaterad mark, och i andra hand på områden som grönremisor vid vägar som ska omvandlas från genomfartsstråk till urbana stråk. Genom att arbeta med områdesplanering blir det möjligt att säkerställa att det finns grönområden för alla i alla stadsdelar. Vi är också mycket glada över de nya naturreservat som inrättas under mandatperioden.
Moderaterna	Nej	Vi värnar Stockholms gröna och blå värden, med grönytor, parker och vatten. Men en starkt växande storstadsregion har alltid att balansera behovet av grönområden och behovet av bostäder. Vi menar att det går att förtäta varsamt, utan att de gröna värdena går förlorade. Det går att utveckla hela staden med exempelvis fler träd och tillvara tak för att skapa grönytor. Vi vill exempelvis gräva ned Centralbron i en tunnel och på så sätt skapa gröna ytor, parker och en öppen vattenlinje i Stockholms innerstad. En del grönområden kommer att behöva användas när staden växer, det gäller för alla städer överallt och i alla tider.
Centerpartiet	Ja	Alltför ofta tvingas parkmark ge vika när intressekonflikter uppstår i stadsplaneringen. Detta måste stoppas genom bättre stadsplanering, exempelvis genom att bygga mer på höjden och inte genom att se stadens parker som en outnyttjad markresurs. Centerpartiet vill att den klimatsmarta förtätningen av staden sker på redan hårdgjorda ytor. På det sättet kan vi värna stadens parker och grönytor. Att bygga bort parkmark som är särskilt dåligt i tätbefolkade stadsdelar där grönytorerna är livsviktiga för barnen, hälsan och miljön.
Liberalerna	Ja	Det är viktigt att grönområden bevaras så att skyddsvärd natur finns kvar och att alla ska ha tillgång till grönområden på rimligt avstånd till sitt boende. Det finns grönområden och oexploaterade ytor som vi behöver ta i anspråk för att bygga fler bostäder och arbetsplatser. Men att bygga i stadens parker är nästan alltid fel väg att gå.
Kristdemokraterna	Nej	Varje beslut om inanspråktagande av parkmark föregås av noggranna avvägningar. Ibland blir parker mer tillgängliga och välsköta genom att tillåta bebyggelse i dess utkanter.
Sverigedemokraterna	Ja	

FRÅGA 3.

Anser ert parti att, när det är relevant, det bör finnas med en naturvärdesinventering som underlag inför beslut om start-PM?

Socialdemokraterna	Nej	I varje Start-PM finns en behovsbedömning som görs i samarbete med miljöförvaltningen. Efter denna tas, i alla projekt som berör grönmark, en naturvärdesinventering fram. Vår utgångspunkt är att utredningar ska ske inom ramen för planarbetet efter politiska beslut och inte innan.
Miljöpartiet	Ja	Naturvärdesinventeringar bör särskilt göras i områden där skog och naturmark har ett stort rekreativt eller ekologiskt värde. En naturvärdesinventering görs med fördel över större områden och i programarbete för att kunna ta hänsyn till helheten och spridningssamband.

		Där är den regionala grönstrukturen också viktig att ta hänsyn till och bevaka. Viktigt att det detta görs i tidigt skede så att det får betydelse och relevans i den fortsatta planeringen. Vi anser dessutom att MKB:er bör göras i högre omfattning än idag, liksom att en ekosystemtjänstkartläggning bör genomföras för hela kommunen. Viktigt är också att befintliga naturkarteringarna görs tillgängliga för alla som är intresserade.
Vänsterpartiet	Ja	
Feministiskt Initiativ	Nej	Start-PM är en signal från politiken om att undersöka möjligheten för en park, ett bostadsområde eller någon annan större detaljplaneändring. En av undersökningarna bör i många fall vara en naturvärdesinventering men att utföra inventeringen innan Start-PM vore att gå händelserna i förväg.
Moderaterna	Ja	Ja, när det är relevant.
Centerpartiet	Ja	När det är befogat är det bra att i tidigt skede inskaffa kunskap om ett områdets specifika naturvärden för att kunna ta hänsyn till dessa i samband med byggnation.
Liberalerna	Ja	Det måste finnas tillräckligt bra underlag för att vi politiker ska känna till situationen för viktig naturmiljö när vi bygger nytt. Det fungerar inte att ta stora beslut med tunna underlag, som sedan i bästa fall kan ändras i efterhand. Ordentliga underlag kan garantera att vi minimerar handläggningstiden och att vi får så bra beslut som möjligt.
Kristdemokraterna	Nej	En sådan inventering görs lämpligare i samband med samrådet.
Sverigedemokraterna	Ja	

FRÅGA 4.

Anser ert parti att det ska bildas en fond där det avsätts 1 % av investeringen vid bostadsbyggande (precis som för offentlig konst) för att gynna naturområden?

Socialdemokraterna	Nej	1 procentsregeln innebär att inom ramen för varje investeringsprojekt ska 1 procent gå till konstnärlig utsmyckning. Grönkompensation är i de projekt där det är relevant betydligt större än så. Vi lägger idag avsevärt mer än 1 procent av stadens investeringar i exploateringsprojekt på olika former av gröna investeringar i parker och naturområden.
Miljöpartiet	Ja	Miljöpartiet har under mandatperioden drivit på för ökad kompensation av gröna värden i samband med bostadsbyggande. Vi noterar att remissen om ekologisk kompensation föreslår en statlig fond för detta ändamål och är positiva till att Stockholms stad anmäler sig som frivilliga för att testa detta. Vi driver förslaget inom staden och menar att det är en väsentlig fråga att relevant ekologisk kompensation kan genomföras och att större satsningar som ekodukter och våtmarksområden kan bekostas. Det är viktigt för att också stärka naturområden i ytterstaden där exploateringsintäkter generellt är lägre. Miljöpartiet vill att de gröna kilarna värnas och utvecklas med större mångfunktionalitet samt att relevanta lokala spridningssamband värnas och stärks.
Vänsterpartiet	Nej	Vi tycker det är viktigt att bevara grönområden och genomföra kompensationsåtgärder när grönområden tas i anspråk, och det finns redan andra metoder för att göra det.

Feministiskt Initiativ	Vet ej	Feministiskt initiativ har i dagsläget inget förslag i den riktningen men anser att det är ett intressant grepp.
Moderaterna	Vet ej	Vi brukar arbeta med grön kompensation. Vid exploatering vidtar vi åtgärder för att exempelvis möjliggöra för parker.
Centerpartiet	Ja	Det vore bra för Stockholm att på ett mer strukturerat sätt avsätta resurser för grönområden. I synnerhet när staden växer och exploateringstrycket är högt behöver gröna stadsmiljöer få sin del av kakan. Ett sätt vore att reformera och bredda enprocentsregeln för konst och inkludera även gröna värden som förbättrar stadsmiljön.
Liberalerna	Nej	Staden ska avsätta tillräckligt för att bevara och utveckla våra viktiga naturområden. Hur mycket som behövs måste baseras på behoven som finns. Fonder är i allmänhet något som kan fungera väldigt bra för en stiftelse eller för en förening, men som ofta blir byråkratiska och ineffektiva när kommuner försöker använda dem för att lösa problem, utan att fokusera på lösningen för just de problemen. Därför har vi bland annat föreslagit ökade anslag till naturreservaten för att tillgängligheten ska bli bättre och fler lättare ska kunna ta del av vad de har att erbjuda. I sammanhanget är också många av värdena gömda, exempelvis i mark som blir reservat istället för att säljas till en exploatör, vilket gör det svårt att mäta värden som skapas för naturen utefter bundna kostnadsmått.
Kristdemokraterna	Nej	
Sverigedemokraterna	Vet ej	Vi har inte behandlat frågan.

FRÅGA 5.

Anser ert parti att barns utemiljö i Stockholm anpassas till de fysiska och psykiska behov befintlig forskning har visat att barn i olika åldrar behöver?

Socialdemokraterna	Ja	Stockholm ska till 2040 bygga ut ett stort antal skolor liksom bygga ett stort antal nya. Samtidigt expanderar vi förskolan kraftigt. Skolplaneringen är idag en naturlig del av stadsplaneringen och när nya områden utvecklas kommer skolplaneringen och förskoleplaneringen in tidigt. Barns utemiljöer är en viktig utgångspunkt när nya områden byggs, vi har också lagt om politiken och planerar idag t.ex inte den typen av utsläppsgårdar som finns i Hagastaden. Under våren kommer ett förslag på riktlinjer för förskolors utemiljöer skickas ut på remiss. Nya platser för barns lek är en naturlig del när nya utemiljöer planeras.
Miljöpartiet	Nej	Att säkerställa barnens utemiljöer är en viktig prioriterings-fråga för Miljöpartiet som länge drivit frågan om lekvärdesfaktor och yta per barn i samband med utformandet av förskolegårdar. Staden kommer att ta fram ett funktionsprogram till sommaren där bland annat lekvärdesfaktorer ingår vilket är bra. I kommande valmanifest för Miljöpartiet tar vi upp att vill se och kommer att arbeta för minimimått per barn vid tillskapande av skol- och förskolegårdar. Vi vill att gårdarna utformas med naturmaterial och att plast och gummi undviks, vilket naturligtvis är enklare att åstadkomma om gårdarna är större. Skydd av närnaturområden är också av stor vikt för att ha god utemiljö.

Feministiskt Initiativ	Nej	Fler projekt i Stockholm lever inte upp till de krav som bör ställas på exempelvis barns utemiljö. Krav på lönsamhet i varje exploatering leder lätt till en alltför täta områden. Grundproblematiken ligger i stadens markpolitik.
Vänsterpartiet	Nej	Tyvärr sker det inte alltid, och vi vill se en skärpning av praxis. Förskolegårdar ska erbjuda tillräckliga ytor och variation för utelek. Det är viktigt att barn får vistas i naturliga utomhusmiljöer.
Moderaterna	Vet ej	Det är en fråga som det inte enkelt går att svara ja eller nej på. Ibland vägs det in och ibland inte. Självklart anser vi att barns utemiljö är oerhört viktig och att stadsutveckling med barnperspektiv ska baseras på kunskap om barns fysiska och psykiska behov så långt det är möjligt.
Centerpartiet	Nej	Barnvänliga ytor har i alltför många fall fått stryka på foten i områden med stora ekonomiska mark- och fastighetsvärden. Detta är varken socialt eller miljömässigt hållbart. Blir det svårt för barn att vistas i staden genom krympande livsrum kommer ohälsan ofrånkomligen att växa, både för barn och vuxna. Områden som är viktiga för barn som parker, grönområden, lekplatser, utflyktsområden och idrottsplatser ska tydligt ingå i den tidiga stadsplaneringen där barnkonsekvensanalyser ska väga tungt. I grunden handlar det om att bygga en stad som bygger in sociala och miljövänliga funktioner där människor trivs.
Liberalerna	Nej	Det beror på, egentligen är inte det här en fråga som det går att svara bara ja eller nej på. I vissa delar av staden, och i vissa avseenden är utemiljön tillräcklig. I andra avseenden och på andra platser är den inte det. I allmänhet så behövs det en bättre koppling mellan ny forskning och hur den kommunala förvaltningen arbetar med frågor om stadens utemiljö. Så att vi kan garantera att vi bygger goda miljöer som är trygga och uppmuntrar till lek och värdefull fritid.
Kristdemokraterna	Ja	Ja, i möjligaste mån. Det ska alltid göras ett (ibland svårt) avvägningsarbete mellan exploatering och optimal utemiljö för barnen.
Sverigedemokraterna	Ja	

FRÅGA 6.

Kommuner kan sedan en lagändring infördes bilda biotopskyddsområden. Det gäller bl a bäckraviner och dungar med gamla träd. Gäller områden som är mindre än de som man kan göra naturreservat av. Texten har Värmdö redan bildat fyra stycken. Ser ert parti kommunalt inrättade biotopskyddsområden som ett bra sätt att bevara naturområden i staden? Kommentera gärna var.

Socialdemokraterna	Ja	Vi ser gärna att denna fråga utreds vidare.
Miljöpartiet	Ja	Vi ställer oss positiva till att skapa biotopskyddsområden för värdefulla mindre naturområden. Det vore bra att börja med ett biotopskyddsområde per stadsdel för att få igång arbetet, men måste givetvis sammanfalla med skyddsvärda naturvärden. Det är en skyddsform som kan användas för att bevara "naturpärlor" i Stockholms kommun. Ekdungar i Minneberg och bäckravinen mellan Rågsved och Högdalen är några exempel.
Vänsterpartiet	Ja	Vi vill se över möjligheterna att jobba mer med detta framöver. Vi är positiva till olika insatser som skyddar känslig och värdefull natur.
Feministiskt Initiativ	Nej	Stockholm rymmer många intressanta biotoper varav en del är små till ytan. Feministiskt initiativ ser dock att ett alltför många olika skydd skapar otydlighet som urholkar begreppet "skyddat område". Staden kan redan idag skydda exempelvis träd i detaljplanebestämmelser.

Moderaterna	Nej	
Centerpartiet	Ja	Biotopskyddsområden är ett bra verktyg för skydd av värdefulla naturområden.
Liberalerna	Ja	Verkligen! Ibland är andra skyddsåtgärder, som exempelvis att bilda naturreservat, klumpiga och tar lång tid. Skyddsområden som är anpassade efter just det som är värt att bevara på platsen är ofta en utmärkt avvägning mellan att bevara det som är speciellt viktigt att bevara och skapa förutsättningar för staden att växa där det passar. Ett exempel är naturliga strandlinjen för våra uttrar, grodbiotopen vid Beckombergavägen där en tunnel byggts för grodorna, laxtrappan vid Hammarby Sjöstad in mot Sicklasjön, vissa delar av våra gamla hemgårdar (Skärholmens och Herrängens gård) för att skydda den gamla floran vid äldre bebyggelse.
Kristdemokraterna	Vet ej	Kommunalt inrättade biotopskyddsområden är ingen fråga som Kristdemokraterna diskuterat.
Sverigedemokraterna	Ja	

FRÅGA 7.

Tidiga markanvisningar låser detaljplaner innan de ställs ut för samråd. Anser ert parti att markanvisning ska ske först efter plansamrådet?

Socialdemokraterna	-	Det går inte att prata om en generell process och att markanvisningar alltid ska ske före eller efter plansamråd. Normalt behövs åtminstone någon byggaktör med i planarbetet i ett tidigt skede för att säkra projektets genomförbarhet. I mindre projekt riskeras många omtag om inte byggaktörerna är med från början. Dock kan markanvisning efter plansamråd vara en bra process. Denna används t.ex i Fokus Skärholmen och kommer även användas i Fokus Hagsätra-Rågsved.
Miljöpartiet	Ja	Miljöpartiet förordar att planeringen ska föregå markanvisningar. På så sätt kan förutsättningarna för eventuell bebyggelse utredas bättre och man ser till helheten i ett område på ett bättre sätt än att arbeta med den frimärksplanering som Stockholmsmodellen utgör. I planprocessen och dess utredningar klagas bättre vad som ska tillföras ett område, om det också t.ex. behövs service och parker etc. Detta arbetssätt används nu i Skärholmsområdet och ger staden möjlighet att ställa krav på kvalitet och sociala aspekter innan markanvisningen ges.
Vänsterpartiet	Ja	Vi vill gå mot en modell där vi oftare markanvisar tomter i ett senare skede i planprocessen. Inom till exempel projektet Fokus Skärholmen har vi under den senaste mandatperioden jobbat med att ta fram detaljplaner innan vi markanvisar, vilket innebär att vi ger mer makt åt medborgare och det offentliga i planeringen.
Feministiskt Initiativ	Ja	Att först planera och sen anvisa mark till byggaktörer innebär att återta kommandot i stadsbyggandet vilket ligger i linje med Feministiskt initiativs intention. Det är stadsbyggnadskontoret som genom en välfinansierad områdesplanering ska diktera i vilken riktning utvecklingen ska gå varpå exploateringskontoret i samspel med byggaktörer kan avgöra i vilken takt och ordning byggandet sker.
Moderaterna	Vet ej	Vi driver på för nya metoder i syfte att förkorta och förenkla byggprocesserna i staden. Stadens arbetsordning för stadsplaneringen där markanvisningar genomförs innan en plats planläggs har bidragit till att planprocessen tagit längre tid än nödvändigt. Inte minst med tidiga protester och långdragna

		överklaganden som följd. Samtidigt vill vi svara "ibland" på frågan, för det är inte alltid så.
Centerpartiet	Ja	Vi är öppna för att pröva nya metoder i syfte att förkorta och förenkla byggprocesserna i staden. Stadens arbetsordning för stadsplaneringen där markanvisningar genomförs innan en plats planläggs har bidragit till att planprocessen tagit längre tid än nödvändigt. Inte minst med tidiga protester och långdragna överklaganden som följd. Resultatet blir inte alltför sällan en kompromiss där omfattningen på enskilda projekt krymps. Detta leder också till en osäkerhet för stockholmarna som vet vad som planeras i staden först när en aktör fått en "option" på marken. Ett omvänt förfarande skulle ge såväl en trygghet för stockholmarna genom förvisningen av vad som är tillåtet att utveckla i deras närområden.
Liberalerna	Ja	I de flesta fall blir planerna bäst om det först tas fram ordentliga och genomtänkta planförslag, där exempelvis skolbehovet och grönområdena är planerade för, för att sedan hitta en lämplig aktör till platser där vi pekat ut byggnation. Detta beror dock väldigt mycket på situationen. Ibland kan en tidig markanvisning innan, eller parallellt med start-PM, snabba på processen och använda aktörernas egen kompetens för att lösa exempelvis svåra markförhållanden. Det viktigaste är att vi planerar genomtänkt så att vi bygger hållbara områden som fungerar i den helhet som de sätts i.
Kristdemokraterna	Ja	Kristdemokraterna tycker att det vore bra om fler markanvisningar görs efter detaljplaner antagits. Vi kan dock inte lova att så kommer att ske i varje enskilt fall.
Sverigedemokraterna	Ja	

FRÅGA 8.

Enligt RUF 2050 ska det ske mellankommunalt samarbete. För att genomföra detta måste kommunerna samverka om bl a de Gröna kilarna. Anser ert parti att Stockholms stad ska arbeta tillsammans med andra kommuner för att ta fram grön- och blåstrukturplaner över kommungränserna?

Socialdemokraterna	Ja	Stockholm arbetar idag t.ex med kommunerna kring Järvafältet med hur området ska utvecklas, bland annat med respekt för Järvakilen. Stockholm äger och förvaltar en stor andel mark i omkringliggande kommuner, bland annat Tyrestaområdet, och gör stora insatser för att värna och tillgängliggöra de Gröna kilarna. Vi har också precis inrättat Rågsveds friområde som naturreservat.
Miljöpartiet	Ja	Vi arbetar redan delvis med kommunövergripande blåplaner genom att vi tar fram gemensamma åtgärdsprogram med närliggande kommuner för sjöar och vattendrag, exempelvis Brunnsviken tillsammans med Solna och Sundbyberg samt Bällstaån. Vi tror att en regional biotopdatabas samt spridningssamband behöver kartläggas på regional nivå. Samtidigt är det viktigt att det lokala planmonopolet bibehålls eftersom avvägningar behöver ske mot andra intressen.
Vänsterpartiet	Ja	Naturvärden slutar inte vid kommungränsen och därför måste vi samarbeta mer med andra kommuner.
Feministiskt Initiativ	Ja	De gröna kilarna som sträcker sig över flera kommuner fyller en viktig funktion både socialt och ekologiskt. Att samarbeta över kommungränserna är därför av stor betydelse. Om dessa samarbeten behöver utmynna i grön-

		och blåstrukturplaner får avgöras från fall till fall och bör inte vara ett obligatorium.
Moderaterna	Ja	Samarbete över kommungränserna kan på många sätt vara fruktbar och bidra till mervärden för invånarna. Samverkan bör ske när det är efterfrågat, möjligt och relevant och just skapar mervärden och en gynnsam utveckling.
Centerpartiet	Ja	En stor del av Stockholmsregionens attraktivitet utgörs av närheten till grönska och vatten. Det regionala samarbetet behöver fördjupas för att dessa värden ska få genomslag och förbättras.
Liberalerna	Ja	Ett grönområde eller vattendrag tar inte hänsyn till kommungränserna. Därför behöver vi mer samarbete för att planera hållbart. Förr kunde vi ibland se galna planeringar där cykelvägar och bebyggelse skars av, som om kapade av en bandsåg, på grund av att kommuner inte planerat tillsammans. Ska vi planera en hållbar region behöver vi göra det tillsammans. Vid grönstruktur är det här speciellt viktigt då ekosystemeffekterna av ett beslut kan påverka många andra områden.
Kristdemokraterna	Ja	
Sverigedemokraterna	Ja	Samarbete mellan kommunerna är något vi prioriterar.

FRÅGA 9.

Anser ert parti att det är rimligt att Stockholms stad som består av 3 % av länets yta ska bygga 30-50 % av allt nytt bostadsbyggande i Stockholms län, om det går ut över naturmark, befintliga bostadsområdens grönområden, parker och grönområden?

Socialdemokraterna	Ja	<p>Stockholm har ett viktigt ansvar för länets bostadsförsörjning, vi blir nästan 45 000 fler Stockholmare varje år. Stockholm stad växer med cirka 15 000 invånare per år. I Stockholm är kollektivtrafiken som mest utbyggd och möjligheten för människor att röra sig med effektiva transportsätt så som cykel och gång är större. Skulle mer av bostäderna i länet byggas längre ut skulle det kräva mer biltransporter och mer dyra investeringar i infrastruktur.</p> <p>Bostadsbyggandet i Stockholm är en kraft för att förbättra staden, genom bostadsbyggandet skapas bättre lokal efterfrågan vilket ger mer levande centrum, stadsdelar kan byggas samman och barriärer brytas. Resurser kan skapas för att utvecklas attraktiva parker liksom nya gångstråk och cykelbanor. När Stockholm växer utvecklas också park och grönmark och utveckling sker med respekt för bebyggelsens befintliga värden.</p> <p>Det är dock helt avgörande med ett regionalt perspektiv och alla kommuner måste bidra till utvecklingen av Stockholm. Idag ser vi ett antal kommuner, främst med borgerligt styre, som åker snålskjuts på utvecklingen i Stockholm.</p>
Miljöpartiet	Nej	<p>Vi anser att alla kommuner bör ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet för att erbjuda bostäder åt dem som vill flytta hit. Det primära är HUR vi bygger och på vilken typ av mark. Stockholm har ett stort ansvar eftersom vi har goda kollektivtrafikförbindelser och många arbetsplatser vilket skapar ett gott underlag för kollektivtrafiknära bebyggelse och lokalisering som inte kräver bil. Samtidigt finns det en gräns för hur mycket vi kan bygga och det av största vikt att värna våra naturområden och gröna strukturer, varför vi i första hand vill bygga på redan exploaterad mark och använda marken mer effektivt. Under den här mandatperioden har Miljöpartiet både ökat bostadsbyggandet i Stockholm samtidigt som vi skyddat viktiga grönområden från exploatering, bland annat genom att inrätta tre nya naturreservat: Älvsjöskogen, Årstaskogen och Rågsveds friområde. Men det är även viktigt att det kan växa fram fler regionala centrum i länet och regionen så att</p>

		service, arbete och innerstadskvaliteter inte bara erbjuds i Stockholms innerstad.
Vänsterpartiet	Nej	Stockholms stads bostadsmål är viktiga för att lösa bostadsbristen men vi anser att kranskommunerna också måste ta ett större ansvar för bostadsbyggandet. Det är alltid viktigt att ta hänsyn till grönområden när nybyggnation planeras.
Feministiskt Initiativ	Vet ej	Tyvärr finns det kommuner i Stockholms län som inte tar det gemensamma ansvar för det bostadsbyggande som krävs i dagens bostadssituation. När Stockholm då bygger mycket medan några andra inte bygger alls, blir vår andel hög. Stockholms stad ska bygga 140.000 bostäder till 2030 och Feministiskt initiativ ser gärna att fler kommuner hakar på byggandet.
Moderaterna	Nej	
Centerpartiet	Nej	För att hantera den växande stadsbefolkningen är förtätning nödvändigt, för att låta bli att exploatera jordbruksmark och samtidigt ett bra sätt att minska transportberoendet, restider och trängsel. Stockholms stad behöver förtätas på ett klimatsmart sätt där vi i första hand bygger staden inifrån och ut. Men en tät stad får inte vara motsatsen till en grön stad. Anledningen till att vi svarar nej enligt ovan är att förtätning inte får innebära att vi bygger i stadens parker och grönområden.
Liberalerna	Vet ej	Vi måste bekämpa bostadsbristen, och det behövs många nya bostäder om vi ska börja bygga bort den bostadsskuld som skapats. Dagens situation resulterar i att människor tvingas in i hemlöshet och att många inte kan bo kvar i Stockholm. Vi politiker i Stockholms stad och kan bara ta ansvar för den politik som vi för. Som det ser ut ny byggs det för lite i regionen. Alla regionens kommuner måste ta sitt ansvar för att lösa bostadssituationen. Men den bebyggelsen som behövs kan byggas utan att en lika stor andel av grönytor tas i anspråk. De 176 000 bostäder som bedömdes vara behovet i Stockholms stad för sex-sju år sedan beräknades kunna byggas i Stockholm utan att mer än en promille av grönområdena tas i anspråk. Ny bebyggelse ska företrädesvis planeras tätt, så att så lite grönytor som möjligt ska behöva tas i anspråk.
Kristdemokraterna	Ja	Vi anser att procentsatserna inte är lämpliga att använda i detta sammanhang. Det är marknaden som är avgörande i sammanhanget. Människor önskar bo i Stockholms kommun, nära till kollektivtrafik, nöjen och arbetsplatser. Som vi nämnde tidigare så ska det alltid göras en avvägning mellan behov av grönområden och behov av bostäder. Ibland blir befintliga grönområden och parker mer tillgängliga och välskötta genom förtätning i ett bostadsområde. Vi är övertygade om att Stockholm går att förtätas utan att gröna värden förloras.
Sverigedemokraterna	Ja	Varje plats måste bedömas för sig. Särskilt parker bör undantas från byggnation.

FRÅGA 10.

Kommunerna kan välja att hantera en plan med standard eller utökat planförfarande. För att en plan ska hanteras med standardförfarande måste tre kriterier uppfyllas. Dessa tre är: Att planen är förenlig med översiktsplanen och att den är förenlig med Länsstyrelsens granskningsyttrande av översiktsplanen och att planen inte har ett betydande allmänintresse eller i övrigt är av stor betydelse. De två första kriterierna

uppfylls ofta och vi som remissinstanser har inga synpunkter på dem. Däremot är det tredje kriteriet intressant ur vårt perspektiv. Vi ser att många detaljplaner i Stockholms stad som enligt vår uppfattning har ett uppenbart betydande allmänintresse ändå hanteras med standardförfarande, vilket innebär kortare remisstider och att t ex ingen samrådsredogörelse behöver upprättas. Anser ert parti att de flesta detaljplaner i Stockholms stad inte har ett betydande allmänintresse (t ex Fredhällsparken)?

Socialdemokraterna	-	Lagstiftningens intention är att projekt som överensstämmer med översiktsplanen ska kunna handhas på ett effektivare sätt, det finns inget egenvärde med en samrådsredogörelse. I de fall där förutsättningarna i start-PM redan är tydliga och projektet förändras marginellt under dess gång, som är fallet med Fredhällsparken, är detta oproblematiskt. Vårt mål har varit att fatta de politiska besluten så tidigt som möjligt i processen vilken innebär att exakta volymer och placeringar inte är utredda när projektens start-PM tas. I dessa projekt måste nämnden på lämpligt sätt hantera detaljplanerna efter samråd.
Miljöpartiet	Ja och nej	Ja och Nej. De flesta detaljplaner som hanteras i staden är av mindre allmänt intresse. Dock borde betydligt fler planer hanteras med utökat planförfarande, t.ex. den om Fredhällsparken och i alla större ärenden där många människor är engagerade borde det vara en självklarhet att ärendet inte hanteras med standardförfarande. I Stockholm, som till stora delar är bebyggt, uppstår ofta intressekonflikter. Det borde ske per automatik att ärenden som involverar många boenden, naturvärden allmänna- eller föreningsintressen ska hanteras med utökat förfarande.
Vänsterpartiet	Ja	Det är viktigt att detaljplaneprocessen är demokratisk och tar hänsyn till alla parter.
Feministiskt Initiativ	Ja	Staden behandlar årligen ett stort antal detaljplaner och majoriteten av dem har inte ett betydande allmänintresse. Utökat planförfarande är ett viktigt redskap som signalerar att planändringen berör alla stockholmare. Avvägningen mellan de båda planförfarandena görs idag på ett tillfredsställande sätt.
Moderaterna	Nej	Å ena sidan ser vi förlängda och fördröjade byggprocesser, å andra sidan har vi vid flera tillfällen reserverat oss i Stadsbyggnadsnämnden till förmån för utökat förfarande när vi sett behovet.
Centerpartiet	Vet ej	Det är en knepig fråga och svårt att svara ja eller nej. Å ena sidan ser vi att det stora flödet av planärenden förlänger och fördröjar byggprocesser, å andra sidan har vi vid flera tillfällen reserverat oss i Stadsbyggnadsnämnden till förmån för utökat förfarande när vi sett behovet.
Liberalerna	Nej	I stort sätt alla byggplaner i Stockholm berör ett allmänintresse. I den här frågan är det centrala bedömningen om vilka som har ett tillräckligt stort allmänintresse för att det ska utföras ett utökat planförfarande, och vilka som inte har det. Vår linje är att det alltid är bra att vara försiktig och se till att människor i högsta möjliga grad kommer till tals vid nybyggnationer som kraftigt påverkar hur staden ser ut. Annars riskerar vi att fatta felaktiga beslut, eller helt oförankrade beslut. Det är alltid bättre att förankra beslut innan. Så kan vi minimera risken för överklagan när beslutet väl är taget, samtidigt som besluten blir så bra som det är möjligt.
Kristdemokraterna	Vet ej	Så som frågan är ställd är det väldigt svårt att ge en uppskattning.
Sverigedemokraterna	Nej	